ნ. ფორდანია.

ნაკვეთი

1925

რა მოხდა

მოხდა საქართველოს აჯანყება,

მოხდა საქართველოს დამარცხება.

რას გვასწავლის ეს ორი უდიდესი მოვლენა, როგორ უნდა შეეხედოთ მას და რა დასკვნები გავაკეთოთ აქედან?

ჩვენი მტრები ერთობ ბევრს სწერენ ამ საგანზე; მთელი ხროვა ნაციდი კალმებისა და ხელებისა უხვათ საროვებლობენ ჩვენი ერის ფიზიკური დამარცხებით და ლამიან მორალურათაც დაგვამარცხონ. ამ ფერხულს შეუერთდენ ლაჩრები და რენეგატები და გამართეს ნადიმი ნაციის სასაფლაოზე. დადგა კი მართლა ამათი დრო? დავექანცეთ უკან, დარღვევის და გაკრობისაკენ? მართლა დავმარცხდით პოლიტიკურათ და მორალურათ?

გავსინჯოთ.

1. აჯანყების დადებითი მხარეები.

მაგალითი აჯანყებისა მრავალია ისტორიაში. მაგალითებს ორი გარეგნობა: ორ-

განიზაციული—საიდუმლოთ მოამზადება და საშხედრო—აფეთქება და მსვლელობა. ამ საერთო კალაპოტში თავსდება საქართველოს აჯანყებაც, მაგრამ აშკარათანვე ის ხასიათდება ერთი განსაკუთრებითი თვისებით. ჩვეულებრივ საიდუმლო ორგანიზაციის საშვალებით შეუძლებელია ფართე მასის აშოძრაფება და ბრძოლის ველზე გამოყვანა. ამიტომ თითქმის ყველა ცნობილი აჯანყება იწყებოდა ერთ ალაგას, ერთ ცენტრში, დიდი-დიდი ორ ალაგას, ხოლო შემდეგ ან გავრცელდებოდა ან და იქვე მარცხდებოდა. საქართველოში კი ერთ და იმავე დროს აჯანყება იწყება მრავალ სხვა და სხვა ალაგას, ერთი მეორისაგან საკმაოთ დაშორებულ ნაზრებში და პუნკტებში, დანიშნულ დროს ფეხზე დადგა მრავალი ხალხი, მოძრაობაში ჩაება მასები. აი ეს მასიური აჯანყების საიდუმლოთ მოწყობა იშვიათია. ის არის ერთ და იმავე დროს აჯანყებაც და რევოლუციაც. აქ შეერთდა პოლიტიკური ორგანიზაცია და ერის სტიქია.

საქართველოს აჯანყება ნიშნავს ჩვენი არალეგალური ორგანიზაციების უმაღლეს კონსპირაციას და დისციპლინას ერთი მხრით, მათ შიერ ხალხის გულისთქმის და პოლიტიკური

წყურვილის ზედმიწევნით გაძღომას მეორე მხრით. აი ამ ორ სათავეთა ერთსულოვანება, ერთ სულ-ხორცათ ჩამოყალიბება სრულიად უდავო ფაქტია.

აჯანყებამ ნათელყო მეორე ასეთივე უდაო მოვლენა.—ბოლშევიკების ერის სხეულისაგან სავსებით მოწყვეტა და მტრის ბანაკში ასვლა. ეს ჩვეულებრივი მდგომარეობაა ტირანების. ტერორით მარადიულად ვერ ერევა მარადიულთა საზოგადოებისაგან გაუცხოებას. ნიკოლოზ II-ის ჟანდარმებს მეტი კავშირი ქონდათ ხალხთან, ვინემ ლენინს ბოლშევიკებს აქვთ. ბოლშევიკის ხალხს ეშინია, მას ის თავის ზრახვებს ვერ გაანდობს, გულს ვერ გაუხსნის და შიგ ვერ ჩაიხედავს. თვითეულ ბოლშევიკს გაცილებით მეტი უფლება აქვს ადამიანზე, ვინემ თვით მეფეს ქონდათ. საკმარისია ერთი მაგალითის გადმოტანა, რომ გამოვთქვა ან სიტყვისა, ან ქონებას, ან ორივეს ერთათ. აი ამით აიხსნება ის გაუგონარი ამბავი, რომ გაბატონებულთათვის სრულიად ბოროტდნელათ ხალხი ადგა ერთ დამეს, დაატყვევა კომუნისტები და გამოაცხადა ოქტის ხელისუფლება! ასეთი უმაგალითო კონსპირაცია შესაძლებე-

ლია მხოლოდ იქ, სადაც ხალხს და არსებულ წყობილებას შორის ხიდი სავსებით მოტეხილია, გარდაუვალი ზღვარი გაჟღენილია.

ჯერ კიდევ მაისში, აჯანყების წინა თვეებში, კომუნისტური პარტიის ცენტრთ თავის ანგარიშში ოფიციალურათ აცხადებდა: «ჩვენ ინაალმდეგვეთ ბანაკიდან სავსებით ან თითქმის სავსებით გაქრენ ისეთი ძალები, როგორიცაა პარტია მენშევიკებისა, ნაციონალ-დემოკრატების და ორგანიზაცია ახალგაზდა მარქსისტების»*). ხოლო რენეგატები რეხავი, ციბრნიეი და კომპ. ყოველ ჯვარედინა გზაზე მენშევიზმის დარღვევას აკრავებენ.

და აი, ეს «გამქრალი», «დარღვეული» პარტია ამოდის სამალავიდან და მას მოსდევს მთელი ხალხი!

ასე გარიყულია პარტია კომუნისტებისა!

ქართველი ერი მისდევს მხოლოდ დევნილ პარტიებს. რატომ? ცხადია რატომ. მარტო ეს პარტიები იბრძვიან ერის იდეალებისათვის, მისი სიცოცხლის და კეთილდღეობისათვის. ქართველ ხალხს სურს თვით იცოს თავის თავ ს მართველი, თავის თავის ბატონი, ქონდეს საკუთარი

*) „მატერიალი". 1924.

სახელმწიფო და ის მისი საჭიროებისამებრ მოაწყოს. აგვისტოს გასულს სწორედ ეს ნაციონალური და დემოკრატიული დროშა აიღრიალა, დროშა რომელიც საქართველოს მწვეტვალზე სამწელიწადს ფრიალებდა და იქიდან შურტალმა ხელმა ჩამოგლიჯა. ახლა ის შენახულია ხალხის გულში და მისი ამოგლეჯა შეუძლებელია.

28 აგვისტოს ქართველი ერი ამ დროშის ქვეშ გაერთიანდა და რის დასაცავად სისხლი დაღვარა. მან ამით საჯაროთ დასვა საქართველოს საკითხი და მისკენ მიაპყრო ქვეყნის ყურადღება. ერთი გამოსვლით ერი ვერ განთავისუფლდება, მაგრამ განთავისუფლების საქმეს კი წინ წასწევს. ბტერი და მოცვარე დარწმუნებული უნდა იყოს რენს განთავისუფლების სურვილში. ეს სურვილი კი ცხადდება მხოლოდ ბრძოლით, მასის ამოქმედებით. ეი ეს სურვილი ჩვენმა ქვეყანამ აჯანყებით გამოხატა და მსხვერპლის გაღებით ამცნო კაცობრიობას თავისი დროშა და მისწრაფება. მან მიიღო საკაცობრიო კურთხევა და შევიდა მის ოჯახში სრულუფლებიანათ.

როგორც ხედავთ, აგვისტოს აჯანყებას ქონდა დიდი დადებითი შედეგები. შიგნით მან

გააერთ ანა მთელი ერი, ამოთხარა ორრმ ჩვენს და მტრის შორის, გარეთ მან დასდა ჩვენი საკითხი პრაკტიკული პოლიტიკის დროის ენერგიაში.

ეს სწორეთ ამიტომ მას ებრძოიან ბოლშევიკები ოა ანარქიურთ აღიარებენ. მათ აკვა ზოგი ჩვენებიც და უკრიტიკოთ დაიჯერეს მტრის ლინები. მომდევარი ოაქტის დაბალება დაბნეულთათვის ძნელია. მათი ლოგიკა სრულიად სადაა. მისაღებია გამარჯვებული აჯანყება, უარსაყოფია დამარცხებული—ეი მათი მთავარი დებულება. მართალია ეს? აქვს რაიმე კავშირი ამ აზრს რევოლუციასთან და სოციალიზმთან? არა, არავითარი.

და მართლაც, ბევრ დამარცხებულ აჯანყებას ვადიდებთ და გამარჯვებულს უარსყოფთ. მაგ. მუშათა აჯანყება 1848 წ. და 1871 ეარიქში; დეკემბრის აჯანყება მოსკოვში 1905წ., კრონშტადის აჯანყება 1921წ- და სხ. განა ესენი დასაგმობია იმიტომ რომ დამარცხდენ? აიღეთ ნაციონალური აჯანყებები—პოლონეთისა 1831 წ. და 1863 წ., ვენგრიისა 1849 წ. კრაკოვისა 1846 წ. და სხ. ყველა ეს დამარცხდა,მაგრამ მათ საპატიო ადგილი უჭირავს მსოფლიო ისტორიაში. ამ ერთა თვითცნობიერი

მოძრაობა სწორედ ამ ამბებით იწყება. აი გამარ-
ჯვებული აჯანყება ბოლშევიკების (ოქტომბერ-
ში), განა ის მიაღწევია იმიტომ, რომ გაიმარჯვა?

ცხადია, აჯანყების საზომი არის არა გა-
მარჯვება-დამარცხება, არამედ სულ სხვა რამ,
რასაც პირდაპირი კავშირი არ აქვს ამ დაუფ-
ლებლივ შედეგებთან. აჯანყების ერთათ-ერთი
საზომია მისი პოლიტიკური მიზანი, მისი დრო-
შა, მისი იდეოლოგია. მომხრე ამ იდეოლოგი-
ისა მომხრეა მისთვის გაღებული მსხვერპლი-
საც, მოწინააღმდეგე ამ იდეოლოგიისა — მოწი-
ნააღმდეგეა აჯანყებისაც. პარიზის აჯანყებებს
გმობენ ბურჟუები, აქებენ სოციალისტები; ოქ-
ტომბრის გადატრიალებას აქებენ ბოლშევიკები,
გმობენ სოციალისტები. თუ მიზანი მისაღებია,
მისი მიღწევა უმსხვერპლოთ, უბრძოლველათ
შეუძლებელია. აქ ისმის მეორე საკითხი — ნაკ-
ლები მსხვერპლით მეტი შედეგები. ეს კი ან-
გარიშის საქმეა და არა პრინციპის, ხოლო ან-
გარიში ყოველთვის არ მართლდება.

მარქსის აზრით, აჯანყება არის ხელოვ-
ნება მსგავათ ომისა*). მისით თამაში არ შეიძ-

---

*) მარქსის „რევოლუცია და კონტრრევოლუცია“.

ლება. აჯანყება როგორც ომი უკიდურესი საშვალებაა, რომელიც შეიძლება გლახათ გათავდეს. გერმანიამ დაიწყო ომი და წააგო. აშკარაა, აჯანყება უნდა იქმნას წარმოებული ხელსაყრელ პირობებში. ხალხს უნდა შეეძლოს ასეთი პირობებისათვის დაცდა. ნაგრამ არის მეორე გარემოება, რომელიც ტანჯულთ უკარგავს მოთმინებას—ეს არის მტრის მწვავე ულელი; რაც უფრო ის აუტანელია მით უფრო ჩქარის ხალხი ის გადაავდოს. ამიტომ ამბობს მარქსი: აჯანყებას აკეთებს არა ხალხი, არამედ მის კისერზე მჯდომნი მტარვალნი. ქართველმა ერმა ითმინა ბოლშევიკური მტარვალობა სამ წელიწადნახევარს და ბოლოს იფეთქა. ვის შეუძლია ამისთვის მას ქვა ესროლოს? მხოლოდ საქართველოს მტერთ, მხოლოდ ბოლშევიკებს. და ეს ასეც მოხდა. ყველა არა-ბოლშევიკი, მთელი კაცობრიობა მას უცხადებდა თანაგრძნობას და უნატრიდა გამარჯვებას. მან 28 აგვისტოს სისხლით ჩასწერა თავისი ნება მსოფლიო მატიანეში.

აჯანყება ტირანიის წინააღმდეგ ღვთიური საქმეა, ამბობდენ ძველი ბერძნები. მაშასადამე უნდა იყოს ტირანია, ყოველნაირი ლეგალური

საშუალებების მოსპობა საზოგადოების სეფ-ვილის გამოსაცხადებლათ და ბრძოლის საწარ-მოებლათ. ასეთ მდგომარეობაში მიჩნეულ ხალხს არაფერი დარჩენია თავის დასაცავათ გარ-და იარაღისა. აქ შეიძლება მოხდეს ტრაგიკუ-ლი მოვლენა, დრამატიული ეპიზოდები, მაგ-რამ არა ავანტიურული და კომიკური. აჯანკ-ება დემოკრატიულ ქვეყანაში, რასაც ბ-ბი ასე გულმოდგინეთ აწყობენ (გერმანიაში, ესტონია-ში და სხ.), წარმოადგენენ მართლაც პირწა-ვარდნილ ავანტიურას და ახდენენ საზოგადო-ებაზე კომიკურ შთაბეჭდილებას. და ეს იმი-ტომ რომ აქ ყველა საზოგადოებრივი კარები ღიაა. მოძრაობა და ბრძოლა არავის აკ-რძალული, თავისუფლება დამკვიდრებულია, ტირანიის ნასახიც კი არ მოიპოვება და მაშა-სადამე ხალხი არ არის იძულებული იარაღს მიმართოს..

ამნაირათ, საქართველოს აჯანყება, გამო-წვეული მოსკოვის მტარვალობით, უდიდესი მოვლენაა ერის განმათავისუფლებელი მოძრაო-ბისა. ჩვენს ახალ ისტორიაში ის იჭერს ცენ-ტრალურ ადგილს და მის ირგვლივ იკრიბება ყველა სასიცოცხლო ძალები.

2. აჯანყების უარყოფითი მხარეები.

აჯანყების დადებითი მხარეების აღიარება არ ნიშნავს მისი უარყოფითი მხარეების უადგილობას. მისი ნაკლულოვანება, მისი მოუწყობლობა ისე აშკარაა, რომ საჭიროა ამის გულდასმით გამოძიება.

აჯანყების ძირითადი ნაკლულოვანება მდგომარეობს იმაში, რომ მისი სიმძიმის ცენტრი შეიარაღებულ გამოსვლებიდან გადავიდა უიარაღოთა გამოსვლებში, რევოლუციურ მოძრაობაში. აჯანყება დაფარა რევოლუციამ და მით ის დაასუსტა. ეს ორი აქტი სრულიად სხვა და სხვა მოვლენაა, ემორჩილება სხვა და სხვა კანონს და მიდის თავ-თავისი გზით. რევოლუცია—ეს სახელმწიფო წყობილების დარღვევა და ძალა-უფლების ახალ კლასების ხელში გადასვლაა. ამ პროცესში შეიძლება აჯანყებაც მოხდეს. მარა ის არ იქნება ეპიზოდი, წარმავალი მოვლენა, გამოწვეული რევოლუციის მიერ წამოყენებული პრინციპის ცხოვრებაში ძალით გასატარებლათ. ასეთია 10 აგვიტოს აჯანყება საფრანგეთის დიდი რევოლუციისა, რის შედეგი იყო კონვენტიის მოწვევა და რე-

ხპუბლიკის გაცოცხადება. რევოლუცია კი ამ აჯანყებით არც დაწყებულა და არც გათავებულა; მისი მთავარი შინაარსია სამხედრო მოქმედება. ბარქსი ასე განმარტავს მას:

«აჯანყება არის ანგარიში უცნობი ძალებით, რომელთა ღირებულება შეიძლება იცვლებოდეს ყოველ დღე. იმ ძალას, რომელსაც ებრძვით აქვს უპირატესობა ორგანიზაციის, დისციპლინის და ტრადიციული აუტორიტეტის. თუ მას ვერ დაუპირდაპირებთ მეტ ძალას, დაშარცხდებით, დაიღუპებ თ. მეორეთ, რა კი ერთხელ შედექით რევოლუციურ გზაზე, იმოქმედეთ უდიდესი გაბედულობით, გადადით შეტევაზე; მოგერება არის სიცოცხლე ყველა შეიარაღებული გამოსვლისა; ის იშლება მოწინააღმდეგესან შეტაკებამდე. მტერს თავს დაესხით უცებ, როცა მისი ჯარები გაპნეულია; იქონიეთ ყოველ დღე გამარჯვება, რა გინდ პატარა იყოს იგი. შეინახეთ ის მორალური სიმაღლე, რომელიც გქონდათ პირველ გამარჯვებულ დღეს. შემოიკრიბეთ გარეშემო მოქანავე ელემენტები, რომელნიც განიცდიან უძლიერესის გავლენას და ყოველთვის ეკედლებიან უძლიერესს. აიძულეთ მტერი უკან დაიხიოს მანამდე,

სანამ ის თავის ჯარებს თავს მოუყრიდეს. ერთი სიტყვით, დანტონის სიტყვით რომ ვთქვათ— იქონიეთ გამბედაობა, მეტი გამბედაობა, კიდევ გამბედაობა». (იქ.)

როგორც ხედავთ, აჯანყების გასაძარჯვებლათ საჭიროა მრავალი შეიარაღებული ძალა და მტერზე მეტი შეტევა. მეტი სამხედრო ძალა, მეტი გამბედაობა—აი აჯანყების მიუცილებელი თვისება. უიარაღო ხალხი მხოლოდ ტვირთია შეიარაღებულთათვის, რომ ისიც ამათ უერთდება, მაგრამ დიდი ღაბაბარეა თუ ის შინ ზის და მებრძოლთ ეხმარება საზოვაგით, ახალ-ახალი შეიარაღებული რაზმების გამოყვანით, მტრის დაზვერვით და სხ. სწორეთ ამ წესით იწარმოვა ირლანდიის უკანასკნელი წლების აჯანყებანი. მეთაურთა განკარგულებაში ითვლებოდა ათი ათასამდე მებრძოლი და მთელი ერის თანაგრძნობა. ინგლისმა ქედი მოიხარა ამ ძალის წინაშე.

საქართველოს აჯანყებამ იწარმოვა სრულიად წინააღმდეგ აჯანყების ძირითადი კანონისა. აქ ხალხის რევოლუციური გამოსვლა სავსებით ფარავს სამხედრო მოქმედებას, განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოში. მოძრა-

ობას მეთაურობს უიარაღო ხალხი, შეიარაღებულნი გამონაკლისია. აღმოსავლეთში მოკმედებენ უმთავრესათ შეიარაღებული რაზმები, იჩენენ თავდასხმის ინიციატივას, მაგრამ მერე რიცხოვნობის გამო მოწინააღმდეგეთ ვერ უმაგრდებიან. მოძრაობა აქ ერთ გავს აჯანყებას, ვინემ რევოლუციურ მღელვარებას.

საქართველოს ორი ნაწილის ორ-გვარი აჯანყება—ხალხური და რაზმული—ხატავს მათ სხვა და სხვა პოლიტიკურ მდგომარეობას და დამოკიდებულებას ბრძოლასან. ამერი იარაღს გაცილებით მეტ მნიშვნელობას აძლევს, ვინემ იმერი. ის ისტორიულათ მიჩვეულია ბტერს იარაღით უსწორდებოდეს და ეს სამხედრო კულტურა მას შერჩა. იმერი არ საჭიროებდა ასეთ მუდმივ თავდაცვას, ვინაიდან წორს იყო მტრის შარაგზიდან. თუ გურიაში ხან და ხან შეშოჭრებოდა ოსმალო, უფრო ხი აჭარელ-ქობულეთელი, მას უპასუხებდენ ყმთაცრესათ ერა რეგულიარული ბრძოლით, ერამედ ტყეში გახიზვნით და პარტიზანული თავდასხმით. სამხედრო კულტურა აქ მეტათ სუსტია. ამისათვის აქ აჯანყება იღებს დემონსტრაციის ხასიათს. გურიამ აგვისტო-სექტემბერში განიმეორა საკუთ-

ბით 1341 წლის აჯანყება. ორივე შემთხვევაში ხალხი დგება და უსწორდება ადგილობრივ ხელისუფლებას, გარდა ოზურგეთისა, რომელიც ორივემ ერთნაირათ შემოქალტა, მარა არ აიღო. მტერზე შეტევას ორივე აჯანყება გაურბის და უცდის როდის მას შემოუტევენ. ლიკვიდაცია ორივესი დაახლოვებით ერთნაირია— ნაკლები მსხვერპლით და ბევრი ლაპარაკით. საშეგრელომ განიმეორა გლეხთა აჯანყება 1859 წლისა, როცა დიდი სამხედრო შეტაკებები გადაიხადა აჯანყებულებმა. უიარაღონი აქაც ბატონობდენ, მარა იარაღსაც საპატიო ადგილი უჭირავს. შორაპნის მაზრაში ვხედავთ რეალურ მოძრაობასაც და ხანგრძლივ საომარ მოქმედებასაც. აქ იარაღს კიდევ მეტ ღირებულებას აძლევენ ვინემ სამეგრელოში, ხოლო ცოტა იქით, ლიხის გადალმა ეს ტენდენცია ბატონდება.

როგორც ხედავთ, საქართველოს თვითეული ნაწილი თავის ინდივიდუალურ თვისებებს აძლევს მოძრაობას. სვანეთს მაგ. სრულიად არ სწამს უიარაღო გამოსვლა. აჯანყების ყველა წესები აქ ბუნებრივათ დაცულია. აქ იბრძვიან შართლა სამხედრო რაზმები; სვანი მაგრდება. დიღმანს და ხმალს ქარქაშში აგებს უკიდურეს.

შემთხვევაში, როცა მთელი ძალღონე ამოწურულია და პერსპექტივაც გამქრალია. საქართველოს ხშირათ მიუტოვებია სვანეთი გაჭირვებაში, მეფეთა ხანაში და ახლა ბ-ბის ბატონობაში. სექტემბერშიაც სვანეთი უკანასკნელათ დანებდა მტერს. სვანმა სავსებით დაიმსახურა სამშობლო.

ამ ნაირათ, მეტი შეიარაღებული ძალა და ნაკლები უიარაღო—ეს მთავარი კანონი აჯანყებისა—საქართველოში შეტრიალდა უკუღმა—მეტი უიარაღო და ნაკლები შეიარაღებული. აი ერთი მთავარი მიზეზთაგანი მოძრაობის დამარცხებისა.

აჯანყების მეორე ძირითადი კანონი—მტრის მთავარ ბანაკზე თავდასხმა—სრულიად არ განხორციელებულა. ასეთი ბანაკია ჩვენში თელისი და ბათუმი. იმავე დროს ეს არის ედიდები სტრატეგიული პუნქტები. აჯანყება უნდა დაწყებულიყო თელისის აღებით, რაც უცებ შექმნიდა რევოლუციურ მდგომარეობას და გამოიწვევდა მთელი საქართველოს ადგომას, შეიძლება ადერბეიჯანისა და მთისაც. აჯანყება გაბედებოდა საერთო კავკა იური, ბრძოლის ხაზი გადაიქცეოდა კავკასიის ქედი და მით ჩვენი ინტერნაციონალური მდგომარეობა [illegible] ცებ

შეიცვლებოდა. საერთაშორისო პოლიტიკა არის ფაქტების რიგი. ის მისდევს სინამდვილეს.

აშკარაა, მტრის მთავარი ბანაკის დატოვება და წვრილმალი პუნქტებით აჯანყების დაწყება—მეორე მთავარი მიზეზია დამარცხებისა.

რაკი აჯანყების საბჭედრო მომზადებას ასეთი ორგანიზაციული და სტრატეგიული ნაკლი ქონდა, ის, ცხადია, უნდა გათავებულიყო «პუჩით», როგორც გერმანელები იტყვიან, ანუ ჯგუფურ გამოსვლათ, მსგავსათ კომუნისტური გამოსვლისა რეველში; მსხვერპლიც გაცილებით მეტი იქნებოდა. მაგრამ მდგომარეობა იხსნა პოლიტიკურ პარტიებმა, განსაკუთრებით სოციალ-დემოკრატიამ. მან ბრძოლის ველზე გამოიყვანა ძალები და მისცა აჯანყებას სახალხო ხასიათი. სამხედრო თვალსაზრისით ეს უარყოფითი მოვლენა შექმნილ პირობაში გახდა დადებით მოვლენათ და ერის მორალური გამარჯვება უზრუნველყოფილათ. აი ეს თვისება მოძრაობისა სწრაფათ დააფასეს მტრებმა და შეეცადენ მის მიფუჩეჩებას. ევროპაში ბევრი აღარავის სჯეროდა, მათ ცრუ დეპეშებს არც ერთი სააგენტო არ იღებდა და არ აქვეყნებდა'

დასავლეთი დარწმუნდა თავიდანვე საქართველოს აჯანყების სახალხო ხასიათში და მისი გაკალ-ბება მოსკოვს არ დაანება*).

ამ ნაირათ, აჯანყების სიმძიმე თავს დაეწ-ვა არა მეომართ, არა შეიარაღებულ ნაწილებს, არამედ პოლიტიკურ პარტიებს, უიარაღო ხალხს და მან მოგვცა ის, რის მოცემა შეეძლო—ფი-ზიკური დამარცხება, მორალური გამარჯვება.

3. აზრთა არევა.

აჯანყება იყო მომზადებული პოლიტიკუ-რათ და არა ტეხნიკურათ. ე. ი. პოლიტიკური ხაზი იყო სწორი, სავსებით ხალხური და ნაციო-ნალური, ხოლო მისი განმახორციელებელი სამ-ხედრო ხაზი არ აყო სწორი და თავის სიმაღ-ლეზე აყვანილი. აქედან იბადება ერთათ-ერთი ტაქტიკური დასკვნა—პოლიტიკური ხაზის გაგ-

---

*) პერსელის დელეგაცია, რომელიც მოსკოვმა საქართველოში ჩამოიყვანა თავის პრესტიჟის აღსადგენათ, სავსებით დამარცხდა ევროპაში. ბრიუსელის იანვრის კრებაზე მის წინააღმდეგ გაილაშქრა მეორე ინტერნაციონალმა, ამსტერდამის ინტერნაციონალმა, ინგლისის მუშათა პარ-ტიამ და სხვა ყველა სოციალისტურმა პარტიებმა.

რძელება, სამხედრო ხაზის გადასინჯვა. ამ ბუ-
ნებრივ ლოგიკას შემოწყრომიან ახალ მოდის
ლიკვიდატორები და შექმნეს აზრთა საოცარი
არევა.

აჯანყება დამარცხდა, მაშასადამე... ვიც-
ნოთ მოსკოვის ბატონობა—აი მათი პოლიტი-
კური სიბრძნე. გამოდის რომ ვითომ ჩვენ ოდეს-
მე გვეთქვას: ან აჯანყება ან პოლშევიზმი.
სოც.-დემოკრატიას ასეთი სიბრიყვე არასოდეს
წამოცდენია. ერის განმათავისუფლებელი სა-
შუალება მრავალნაირია და თუ ერთი უვარგი-
სი გამოდგა, საჭიროა მეორის და მესამისა-
ვის ჩაჭიდება.

ერთი აშკარაა, 28 აგვისტოს გამოსვლა
ალარ უნდა განმეორდეს; იმან ითამაშა თავისი
როლი და კიდევ ასეთ როლში საქართველო არ
საჭიროებს. მარა ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ქარ-
თველ ერს არ მოუწევს იარაღის ხელში აღება
და განმათავისუფლებელ მოძრაობაში ჩაბმა, რა
პირობაში მოხდება ეს?

ჩვენ უნდა ვვახსოვდეს ერთი ძირითადი
მდგომარეობა და იქიდან გამოვდიოდეთ. ეს გახ-
ლავს მოსკოვის ქვეშნათ განმარტოვება, მისი
და მსოფლიოს დაპირდაპირება. საბჭოთა წყო-

ბილების დაცემაში მარტო საქართველო რომ იყოს დაინტერესებული, ჩვენი საქმე კინულზე იქნებოდა დაწერილი და არც ასეთი თამამსუქით სოც.-დემოკრატია ანგარიშებდა. ნამდვილათ კი მის დაცემაში დაინტერესებულია მთელი ქვეყანა. ყველა სახელმწიფო, თვით რუსის ხალხი და, მაშასადამე, ჩვენ ჩენებულ კაპიტალიზმში ვიმყოფებით.

ბოლშევიკური რეჟიმის სტაბილიზაცია არ მომხდარა, ვერ მოხდება არა იმიტომ რომ მას ბევრი მტერი ყავს, არამედ იმიტომ რომ მას ეს ორგანიულათ, ისტორიულათ არ ძალუძს. სახელმწიფო, რომელიც არ ცნობს ევროპის ეკონომიურ და პოლიტიკურ სისტემას—უნდა დაინგრას, მას არსებობა არ უწერია. საბჭოთა წყობილება კრიტიკულ პერიოდში იქნება სიკვდილამდე.

მაშასადამე, ერთი მხრით ბოსკოლის ორგანიული სენი, მისი უისტორიობა, ხოლო მეორე მხრით მთელი ქვეყნის მასზე გადაბერება — აი ჩვენი მოკეშირე, აი ჩვენი გამცემანი ლენინი. მხოლოდ როგორ ვისარგებლებთ ამით, ეს ჩვენზეა დამოკიდებული. ლიკვიდატორობა და დევდარიანობა მოასწავებს ყველა მომენტის

ხელიდან გაშვებას და მონობაში სამუდამოთ ჩარჩენას.

ევროპა დიდი ქვეყანაა, რუსეთიც დიდია. მათი ბორბლების მიბრუნ-მობრუნება ცოტას ითხოვს. აჩქარებულთ მოთმენება ეკარგება და სასოწარკვეთილებას ეძლევა—რაკი ამდენ ხანს ჩავრჩით რუსის ხელში, აწი რაღა გვეშველებაო. მარა ერის ცხოვრებაში რა არის წელიწადი? საკითხი იზომება არა დროით, არამედ მისი შინაგანი ბუნებით. რა კი მიზანი სამართლიანია, საქმე წმინდაა, ნიადაგი ხელსაყრელია, ეს სრულიად საკმარისია ვიყოთ დარწმუნებული გამარჯვებაში.

ერის განთავისუფლება ხდება ვისიმე დახმარებით. არც ეოთი პატარა ერი საკუთარი ძალღონით არ განთავისუფლებულა. მარტო საქართველო რუსეთს ვერ მოერევა, ეს ცეცხველია. ეს კარგათ იცის ჩვენმა ხალხმა და ამიტომ შუდამ კითხულობს—ვინ გვეხმარებაო. პოლონეთი რამდენიმეჯერ აჯანყდა, ვერ განთავისუფლდა. ბოლოს ის ევროპამ გაანთავისუფლა. მორჩილ პოლონეთს, რასაკვირველია, არავინ დაეხმარებოდა. აუჯანყებლათ, სისხლის დაუღვრელათ, უბრძოლველათ პოლონეთის საკითხიც კი არ

იქნებოდა საერთაშორისო პოლიტიკაში შეტა-
ნილი. ასეთივე ბრძოლით მიაღწიეს მიზანს ჩე-
ხელებმა, ფინლანდიელებმა და სხვა პატარა
ერებმა.

ცხადია, ერის განსათავისუფლებლათ სა-
ჭიროა ორი მომენტი: ერის ბრძოლა და გარეშე
ძალის დახმარება. აქედან ქართველობის შერ-
ჩევა ანტიმოსკოვურ პოზიციაზე და მუშაობის
გაგრძელება ევროპაში მოგვცემს იმას, რის მი-
ღებაც კი შეიძლება დღევანდელ ისტორიულ
ხანაში.

«ახალ გზის» მაძიებელნი განაგრძობენ: ეს
პერსპექტივა ჩვენც მოგვწონს, მარა სანამ ის
განხორციელდება, საჭიროა თავი შევაფაროთ,
ბოლშევიკებს შეუძვრეთ და მათი რისხვა ლბო-
ბიერებაზე გადავცვალოთო.

ეს ოპორტუნიზმი არ ახალია, ძველია. მას
ჩვენში ასი წლის ისტორია აქვს. შეძრომის
პოლიტიკას აწაროებდა ჩვენი არისტოკრატია
გასულ საუკუნეში, რისთვისაც უხვათ დაიმსა-
ხურეს ჩინები, პენსიები, სუბსიდიები. ხალხს
რა ხვდა აქედან? არაფერი, გარდა მათრახებისა.
ხალხი ჩაება რევოლუციურ ბრძოლაში, ოპორ-
ტუნისტები გაძრომ-გამოძრომაში. და აი, ეს

დამარცხებული პოლიტიკა ამოაქვენ არქივიდან და «ახალ გზათ» აცალებენ.

შეძრომა სარფიანია შემძრომელთათვის, საზიანოა ხალხისათვის. რატომ? ცხადია რატომ. შეძრომა შეუძლია თითო-ოროლა პირს, გუნდს, არასოდეს ხალხს. ბატონობა მოითხოვს მონრჩილებას და თუ ყველა გაბატონდა, ვინ დარჩება მონრჩილი? ბოლ-ზმი ნიშნავს უთანასწორობას, უფრობს-უმცროსობას. მთელი ხალხის გაბოლშევიკება სპობს ბოლშევიკობას, როგორც ყველას გათავადება აუქმებს თავადობას. აი ამიტომ საბჭოები ცდილობენ ბოლშევიკთა რიცხვი არ გადიდდეს, დანიშნულ დონეს არ გადაცდეს. კომუნისტი გამოცხადებულია ხელშეუხებელ ადამიანათ და მას ცავს მთელი სახელმწიფო. ხალხი დაბმულია, ეს ვაჟბატონი აშვებულია და დაბმულზე დაუსჯელათ ხავარდობს. ხალხის აშვება მოასწავებს ამ მოთარეშეთა დაბმას. რომელი ბოლშევიკია თავის მტერი? ამიტომ როცა «მაძიებელნი» შეძრომის პოლიტიკას გვირჩევენ, ამით ისინი ვეირჩევენ რამოდენიმე შემძრომელთა თფილ ადგილზე მოკალათებას, პრივილეგიურ წრეში შეყვანას, ხალხის კისერზე კიდევ რამოდენიმე ახალი

ბატონის წამოგდებას. აქ ახალი ორიენტაციამას კი ხანია აწარმოებენ რუხაძე-ფარნიევებიამათაც დიდი დაპირებებით დაიწყეს და გაათავეს «ჭამა-სმა დიდათ შესარგით».

არა, გვეუბიცებიან ლიკვიდატორები, ჩვენი მიზანი ფართეა, ეროვნულია, მისაღწევია, ოღონდ შეუძრეთ კი. გვწამს, მათი მიზანი ჩინებულია, მარა საშუალება კი უვარგისია. ვის უძვრებით, რა ხალხთან იჭერთ კავშირს? აი წაიკითხეთ საქართველოს ბოლშევიკური პარტიის მიერ გამოცემული ანგარიში და კარგათ გაიცნობთ ამ ვაჟბატონებს. აქედან სჩანს შემდეგი: ჩვენში ყოფილა ორგვარი ბოლშევიზმი, ძველი, მახარაძის ბელადობით, და ახალი, ორჯონიკიძე-ორახელაშვილის წინამძღოლობით. აი ამ ორ ჯგუფს შორის გამართულა ბრძოლა ნაციონალურ საკითხის გარეშემო. პირველმა შემოუძღვა რუსის ჯარს და საქართველო დაიპყრო. მარა ამასთანავე მოუნდომებიათ «საქართველოს სახელმწიფოს სუვერენიტეტობის შენახვა», მენშევიკებთან იდეურათ ბრძოლა და სხვა კარგი ამბები. მელა მახეში გაება და თავი მოიმძინარა, სიზმარი იქნებაო. ბახარაძის ამქარი მოსკოვმა «საქართველოს სახელმწი-

ფოს სუვერენიტეტობის» მოსასპობათ გამოგზავნა, მათ კი ეს სიზმრათ გამოაცხადეს. მოსკოვმა სწრაფათ დაუჭირა ეს უტოპისტები და მათ ალაგს დანიშნა დერჟიმორდები, როგორც ლენინმა უწოდა ორჯონიკიძის ამქარს. ამათ მაშინვე აღმართეს სისხლიანი დროშა და შეუდგენ ქართველი ერის მოსპობას, მასზე ნაძირალთა და არა ქართველთა გაბატონებას. მოწინააღმდეგეთა ხოცვა-ჟლეტას—შაჰბაზის პოლიტიკის განმეორებას.*)

როგორც ხედავთ მოსკოვს ვერ «შეუძვრა» ცნობილი ბოლშევიკებიც, ერის ინტერესები ვერ დაიცვეს «უკლონისტებმაც» კი. და ეს იმიტომ რომ მოსკოვს არ აქვს შესაძვრენი კარები. აქ ყველა კარი დახშულია გარდა ერთისა, ხოლო აქ კი შედიან მხოლოდ დერჟიმორდები. ლიკვიდატორებსაც ეს ერთად ერთი კარები აქვთ შესასვლელი, მარა ამისათვის საჭიროა პირველ ყოვლისა მათი გადანათვლა დერჟიმორდებათ, თაყვანისცემა ტერორისტების.

კულტურული მუშაობა, ეკონომიური

---

*) დაწვრილებით იხ. „მასალები საქ.კომპარტიის პოლიტიკ. ანგარიშისთვის“.(რუს. ენაზე) 1924. თფილისი.

აღორძინება—გაეცინიან ლიკვიდატორები. რომელ კულტურაზეა ლაკარაკი, რა ეკონომიკა აქვთ მზედველობაში? თუ კულტურა ნიშნავს ეკლესიების დაბურვას, ჩეკის გახსნას, ბოლშევიკურ ორგანოთა გამოცემას და რუსული კომუნიზმის ქადაგებას—ეს ბლომათ მოეპოვება საქართველოს და ახალს ვერას მიუნატანენ ლიკვიდატორები. თუ ეკონომიური აღორძინება ნიშნავს ხალხის გადასახადებით გაძვალტყავებას, ეკონომიური ინიციატივის და საქმიანობის მოკვლას, ათასისათვის წართმევას და ათისათვის მიცემას, ყველა ამით ყელამდე სავსე ვართ. დერჟიმორდების კარებში სხვანაირი კულტურული და ეკონომიური საგზალი ვერ გაეტანა.

ბიუჯეტი, ვალიუტა—ეს განა «ეკონომიური აღორძინება» არ არის? არა და ათასჯერ არა. მარქსს თუ დაუჯერებთ, ეკონომიური განვითარების საზომია სამრეწველო განვითარება, ხოლო ჩეკას თუ დაუჯერებთ—სოკოლნიკოვის ბიუჯეტი. არის მთელი რიგი ქვეყნების, სადაც ბიუჯეტიც სწორი აქვთ, ხოლო ვალიუტაც ოქროს ან ვერცხლის, მარა მიუხედავათ ამისა, საარაკო სიღარიბე და უკან ჩამორჩენაა გამე—

ფებული. აი მაგ. აბესინია, დაჰომეის სამეფო, ანამის სამთავრო, სიამის საბოანებელი და სხ. ერეკლე მეორეს ვერცხლის ვალიუტა ქონდა. საფრანგეთი, გერმანია, იტალია, ბელგია და ბრავალი სხვა საბრეწველო ქვეყნები დღეს შერყეული ბიუჯეტით და სუსტი ვალიუტით არიან. ნიშნავს ეს მათ აბესინიის უკან დაქანებას? პოლიტიკური ეკონომიის ანბანი საბჭოთა რეჟიმშიაც სავალდებულოა. სოკოლნიკოვის ბიუჯეტი მოწმობს არა აღორძინებას, არამედ დიდ ნაციონალურ უბედურობას, ვინაიდან ის აგებულია დაცემულ მრეწველობაზე, გაღატაკებულ ხალხზე, შიმშილობაზე, ტერორზე—ერთი სიტყვით ბარბაროსობაზე. ერის სისტემატიურათ ცარცვა და მისი ქონების ბოლშევიკების კასაში თავის მოყრა ვისი აღორძინებაა? ბოლშევიკების დიახაც, ხალხის კი არასოდეს. ეს სიღატაკის ბიუჯეტიც თავს ინახავს მხოლოდ და მხოლოდ აბესინური მეთოდით—ევროპიდან კარის გამოკეტით, მსოფლიოს ბაზრიდან გაქცევით და ტმუტარაკანის ეკონომიკის წარმოებით. როგორც კი მოსკოვი ევროპის აღებშიცემობაში ჩაებმება, მისი ბიუჯეტიც გასქდება და ჩერვონეცი თავდაყირა დატრიალდება.

აი რა აზრთა არევ-დარევა გამოიწვია აჯანყების დამარცხებამ. «კომუნისტს» თუ დაუჯერებთ, ეს არევ-დარევა უმთავრესათ შეეხო ჩეკაში დამწყებდეულთ. სამწუხაროთ, იქ პატიმარა, საბედნიეროთ არა ყველას, ეკარგება ჯანმთელობის თვისება—გონება და ეცრება სენი—ლაპარაკის ციებ-ცხელება. ქართველი ხალხი ამას უკვე შეეჩვია და არც რაიმე ყურადღებას აქცევს ჩეკაში ნაცოდვილევ აზროვნებას. დეე, ამით ბოლშევიკებმა თავი ინუგეშონ.

4. ბრძოლა კლასიური და ნაციონალური.

აჯანყების მიერ გამოწვეული აზროვნობის ბორძიკი ამით არ თავდება. ამას წინეთ აბრამოვიჩი გვისაყვედურებდა «სოც. ვესტნიკში»—თქვენ ეწევით ბრძოლას ნაციონალურს და არა კლასიურსო. ზოგს ახლა მოაგონდა, რომ ის სოციალისტია და ნაციონალური ბრძოლის კალაპოტში თავის სოციალისტობას ვეღარ ათავსებს.

რას ნიშნავს კლასიური ბრძოლა ბოლშევიკურ საზოგადოებაში?

კლასიური ბრძოლა ნიშნავს ბრძოლას დაჩაგვრელთა წინააღმდეგ, რაიცა ილებს სხვა და სხვა ფორმ ს სხვა და სხვა ეპოქაში. კაპიტალისტურ საზოგადოებაში დაჩაგვრელია კლასი კაპიტალისტებისა, ხოლო ეს ი ატ ება მის ხელშ ნივთიერი სიმდიდრის დაგროვებით და პოლიტიკური ძალა-უფლების დაპატრონებით.

ბოლშევიკურ საზოგადოებაში ნაგებ ის ეს ი არადი—ნივთიერი სიმდიდრე და პოლიტიკური ძალა-უფლება —დაგროვილია ბოლშევიკების ხელში. აქ სახელმწიფო არა არის რა გარდა კომიტეტისა ბოლშევიკური პარტიის საქმეთა საწარმოებლად. არც ერთ საზოგადოებაში ხალხი არ არის ი ე მკაცრათ და ამკარად მოკლებული ნივთიერ დე საზოგადოებრივ უფლებას, როგორც კომუნისტურში. ყველა ეპოქაში დაჩაგრულს ქონდა რაიმე გარანტია მცირე უფლებისა მაინც; დამოკიდებულება ყმის და ბატონის, მუშის და კაპიტალისტის განსაზღვრულია უფლებრივათ, კანონებით. ერთად ერთ ბოლშევიკურ ურთიერთობაში არ არის ასეთი განსაზღვრა, ყველა კლასი და ყველა პიროვნება გადაქცეულია უუფლებო ილოტებათ, რო-

მელთაც აქვეთ მხოლოდ ერთი ვალდებულება— იმუშაონ და ბ-ნნი ბოლ-ბი ღირსეულათ არ-ჩინონ.

ცხადია, ბრძოლა ბოლშევიკურ წყობილებასთან არის ერთად ერთი კლასიური ბრძოლა, რომელიც კი შეიძლება წარმოვიდეს ასეთ საზოგადოებაში. ეს არის ბრძოლა ერთ და იმავე დროს სოციალური, კონკრეტი პრივილეგიების დასაბრუნებლათ, და პოლიტიკური—უფლებრივი პრივილეგიების გასაუქმებლად. საბჭოთა ბატონობის მოსპობა არის უდიდესი რეგოლუცია, ვინაიდან ამით თავისუფლდება მთელი ერი ტირანიისაგან და გზა ეხსნება დემოკრატიულ წყობილებას.

მართალია ბოლშევიკურ საზოგადოებაში არსებობენ შუათანა კლასები, რომელთა შორის ინტერესთა წინააღმდეგობაა მაგრამ ჯერ ერთი ეს წინააღმდეგობა მეტათ სუსტია თავის ადგილ, დაახლოებით ისეთი ზომისაა, როგორიც იყო წინა-კაპიტალისტურ ხანაში. მეორეთ, ამასაც საკვებით ფარავს უდიდესი სოციალური შუღლი, რომელიც არსებობს საბჭოთა წყობილების და ხალხს შორის. ამის გვერდით პირველი არც კი სჩანს. მას მხოლოდ ბოლშევიკები აზვია-

დეპენ ტანჯულთა ყურადღების სხვისკენ მისაპყროლათ. განა გლეხს იმდენ ზიანს მიაყენებს «კულაკი», რამდენსაც ბოლშევიკი? პირიქით, დღეს რუსეთის გლეხობა «კულაკს» და ბუცესს სცნობს თავის მეთაურად კომუნისტურ ძალმომრეობასთან ბრძოლაში. ყველა კლასი, ყველა საზოგადოებრივი წრე დაინტერესებულია ამ ძალმომრეობის მოსპობაში და ნიკოლერი და პოლიტიკური უფლებების მოპოებაში.

საქართველოში ეს სოციალური ერთიერთობა კიდევ უფრო გამარტივებულია. აქ ბრძოლა არსებულ რეჟიმთან არის კლასიერიც და ნაციონალურიც. ბოლშევიზმი ქართველ ერს მოევლინა არა მარტო სოციალურ რეაქციათ, არამედ იმავე დროს ნაციის დამპყრობელათაც. ხალხი იმყოფება სამ ნაირ უღელს ქვეშ: ეკონომიურის, პოლიტიკურის და ნაციონალურის. ბრძოლა ნაციის თავისუფლებისათვის ნიშნავს იმავე დროს ბრძოლას უფლებრივი თავისუფლებისათვისაც. ნაციონალური მოძრაობა ქართველი ერისა არის უაღრესათ კლასიური მოძრაობა, ვინაიდან ის მიმართულია მთავარი სოციალური და პოლიტიკური ექსპლუატაციელის— ბოლშევიკების წინააღმდეგ.

კაპიტალისტურ საზოგადოებაში ნაციონალური ბრძოლა შეიძლება არ იყოს არც კლასიური არც პოლიტიკური. მაგალითად ირლანდია ებრძოდა ინგლისს არა რაიმე ახალი ეკონომიური ან პოლიტიკური სისტემისათვის, არამედ მხოლოდ ეროვნული თავისუფლებისათვის, რაიცა სრულიად არ არღვევდა არსებულ სოციალურ რეჟიმს. მიუხედავათ ბოძრაძრის ამ წმინდა ნაციონალური ხასიათისა, ბას ებრძოდა ირლანდიის ყველა პარტია, რომელთაც ქონდათ შემდგარი ერთი ანტი-ინგლისური ფრონტი. თუ ეს არ იყო დასაძრახი ირლანდიელთათვის, რატომ უნდა იყოს დასაგმობი ქართველ ერისათვის, რომლის ნაციონალური ბოძრაო ა არის უაღრესათ სოციალური ბოძრაობა. ეს დასაძრახავია მხოლოდ ბოლშევიკური თვალსაზრისით, ვინადან რუსული კონსულიზმი მათ უმაღლეს ბიდნიერებათ მიაჩნიათ. აბრამოვიჩი ხომ არ არის ამ ბანაკში. მაშასადამე ბისთვის ბოლშევიკურ წყობილებასთან ბრძოლა უნდა იყოს კლასიური ბრძოლა, ან შეიძლება მას ბრძოლა არ სურს და მხოლოდ.... ყველებით ოიკრობს მის შეცვლას. ეს სხვა საკითხია. ყველების ტაკტიკა პოლიტიკაში არ სჭრის.

აქ საკითხს ს"ვეტს მხოლოდ ძალთა განწყობილება, მხოლოდ ბრძოლა.

აშნაირათ, ბოლშევიკურ საზოგადოებაში წინააღმდეგ კაპიტალისტურ საზოგადოებისა, ერის გამანთავისუფლებელი მოძრაობა იღებს ფორმას სოციალური და პოლიტიკური მოძრაობისას. აქ პირისპირ დგას ერთი მხრით ყოველგვარ უფლება-უპირატესობით მოსილი რეკომუნისტებისა და მეორე მხრით ყოველგვარ უფლებას მოკლებული მასა ხალხისა. ეს აქედან წარმოდგება ნიადაგი საერთო ტრონტისა ყველა ანტიბოლშევიკურ ელემენტებისა.

იბადება ერთი დიდი ტაქტიკური საკითხი: საქართველოს სოციალ-დემოკრატიამ როგორ აწარმოოს საერთო ბრძოლა, რომ თვით არ გაითქვიფოს სხვა პარტიებში. ამ შემთხვევაში ერთად ერთი მხსნელია პარტიის იდეოლოგია და პარტიის პრაქტიკა, ე. ი. ის სოციალური და პოლიტიკური მსოფლმხედველობა, რომლითაც ის სხვავდება დანარჩენ პარტიებისაგან და რის განხორციელებისათვის ის ეწევა ყოველდღიურ მუშაობას. ჩვენი პარტიის ძირითადი დებულება იხატება მისი სახელწოდებით: სოციალიზმი—დემოკრატიზმი. უკანას-

კნელი პიროვნების გზა და ხიდია. ჩვენ შეგვიძლია მივიღოთ მონაწილეობა ეს თეორიაში, რომელიც საუბრობს დგას დემოკრატიის, ხალხის სუვერენიტეტის ნიადაგზე. ასეთ თეორიაში მონაწილეობას იღებს ყველა სოციალისტური პარტია ევროპისა, როცა მისი ხელმძღვანელი ფენა დგას. შეიძლება ჩვენში არსებობდეს ეს ფაშისტური ელემენტები, პიროვნების ან ჯგუფის დიქტატორობის მოტრფიალენი. ესენი უეჭველია შეეცდებიან განთავისუფლებულ საქართველოში ხელში ჩაიგდონ მართველობა და თავისი კლასიური სულისკვეთება ერს მოახვიონ. ასეთ შემთხვევაში ატყდება საშინელი ომი და შიგ თავიანთი საქართველო დაიღუპება. ამგვარი ელემენტებთან საერთო არაფერი არა გვაქვს. მათ უნდა ებრძოლოთ ისე, როგორც ბოლშევიკებს.

პარტიის იდეოლოგია იხატება არა მარტო მიზანში და საშუალებაში, არამედ მის პრაქტიკულ მუშაობაშიც. დაცვა ეროვნული ინტერესის შუშის, გლეხის, მოქალაქის და ამ ინტერესის გადაბმა უცხო წყობილების ბატონობასთან, უნდა იყოს პარტიული მუშაობის შინაარსი. პარტიამ უნდა შეინარჩუნოს

ბოლი გეგემონისა და თავის ორგვლივ შეგროვიკრიბოს, თავის ტაქტიკის ქვეშ დააყენოს ყველა სხვა უკმაყოფილო ელემენტები და პარტიები. მან ხელიდან არ უნდა გაუშვას სადავე მოძრაობისა და შიგ შთაბეროს სოციალ-დემოკრატიული სულისკვეთება. ამ გარდამავალ ხანაში, პარტიის უმთავრესი მუშაობა იხარჯება ორგანიზაციაში და პროპაგანდა-აგიტაციაში. მოშლილი თუ დანგრეული პარტიული ორგანიზაციის აღდგენა, მათი პოლიტიკურ რელსებზე შეყენება და ფართე იდეური პროპაგანდის გაწევა — აი მიმდინარე მოღვაწეობის საგანი. ხალხს ეჭვირება არა მარტო საბოლოო პოლიტიკური მიზნის — ქვეყნის განთავისუფლებისა — ჭადაგება, არაფერ ამისთანაც ეს ნიკ-ბ ნ ბარტება ყოველდღიური მოკლეპის და ხელმძღვანელობა ყოველდღიური ბრძოლის. ბოლშევიზმან ნაკოფიერი ბრძოლა შეიძლება მხოლოდ სოციალისტური იდეოლოგიით და მას საკუთარი უნდა დაეყრდნას სოც.-დემოკრატიის მოქმედება.

საქართველოს ყველა პოლიტიკური მიმდინარეობა, თვით ბოლშევიკებიც კი ერის მთავარ საკითხათ აღიარებენ ნაციონალურ საკითხს. გათვითცნობიერებულ, პოლიტიკურათ ზომწი-

ფეხულ თავისუფალ ხალხს ავაზაკურათ წაარ-
თვეს თავისუფლება, თვითცნობიერება, პოლი-
ტიკური სიმწიფე და მას ბორკილები დაადვეს.
მისი სულიერი სიმაღლე იტანჯება ამ ფიზი-
კური დამდაბლებით და აქედან იბადება ერის-
ტრაგედია. სოციალ-დემოკრატია იქნებოდა სექ-
ტა და არა მასიური პარტია, რომ მას ეს ეროვ-
ნული საკითხარი თავის საკითხარათ არ გამო-
ეცხადებია და მოქმედების ღერძათ არ ექცია.
მარქსიზმი არ არის ლავითნი, რომელსაც დია-
კვანი უ ვლელათ კითხულობს. ის ცოცხალი
მეთოდ ა, რომლითაც უნდა მიუდგე ცოცხალ
საზოგადოებას და მის გულში დაწერილი ამო-
იკითხო. ხოლო აქ კი სხვა და სხვა დროს სხვა-
და ხვა ამბავი იწერება და ვაი იმ პარტიას,
რომელიც მუდამ ერთ და იმავე დაზეპირებულ
ამბავს კითხულობს. ქართველი სოციალ-დემო-
კრატია არასოდ ს არ ყოფილა შებოჭვილი ამ
დოქტრინალური სიბეცით და სწორეთ ამაშია
მისი ძლიერება. სანამ ამ გზაზე ივლის ის ეკვ-
დავია, როგორც კი სექტანტობა დასჭემდება,
ის მტრის მსხვერპლი გახდება.

დასკვნა.

დატყვევებულმა საქართველომ შინჯა ერთი გზა ტყვეობისაგან განსათავისუფლებლათ, საკუთარი ძალღონით მოსკოველთა გასადევნათ. მიზანს ვერ მიახწია. ეს საშუალება არ გამოდგა მიზანშეწონილი. მარა დარჩა სხვა გზები, სხვა საშუალებები, გაცილებით უფრო მეტრელი და ძლევამოსილი. ეს არის საბჭოთა მთავრობის საშინაო და საგარეო კრიზისი, რომელიც თანდათან ახლოვდება და ჩვენ გვიმზადებს ერთგულ მოკავშირეს. ეს იქნება ბრძოლა უკანასკნელი, საცოცხლის და თავისუფლების შოშნიჭებელი.

ხუთი ათასი უმანკო მსხვერპლი ჩვენ შემოგვლურებს; ხუთი ათასი გათხრილი საფლავი ჩვენ გვიწოდებს ერთგულებისაკენ. მებრძოლი ერი არ დაივიწყებს მათ მცნებას და არ დატოვებს მათ საფლავს ყვავ-ყორნის დასაყივვარათ.

ნ. ჟორდანია.

15 იანვარი 1925 წ.

პარიზი.